

Datum

2023-11-17

Vår referens

Maria Tsakiris

Enhetschef

maria.tsakiris@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö Svar 30 november 2023 KN-2023-3491

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har beslutat att skicka Tillväxtkommissionens slutrapport på remiss till stadens nämnder och bolag med möjlighet att inkomma med synpunkter på rapportens samlade 54 åtgärdsförslag inom fem områden. Arbetet inom Tillväxtkommissionen har pågått huvudsakligen under åren 2021 och 2022 med omfattande kunskapsunderlag och dialog. Fokus för arbetet har varit att samla kunskap och föreslå insatser för en inkluderande och hållbar tillväxt i en stad som präglas av en tudelning mellan den förflyttning som staden gjort mot mer kunskapsintensivt- och teknikdrivet företagande och den fortsatt höga arbetslösheten, utanförskapet och segregationen.

Kulturnämnden anser att det är ett gediget arbete som utförts och att förslagen som helhet är intressanta och relevanta. I det fortsatta arbetet är det av yttersta vikt att kulturnämnden involveras mer aktivt och i synnerhet i de åtgärdsförslag som kulturnämnden väljer att lyfta i detta yttrande. Det redan påbörjade samarbetet mellan kulturnämnden och andra nämnder behöver utvecklas. En integrerad konstnärlig och kulturell verksamhet stärker platsers attraktivitet och därför anser kulturnämnden att de generella ramvillkoren behöver stärkas genom att man samtidigt tar höjd för det kulturella och kreativa ekosystemets särskilda behov som t.ex. större flexibilitet i användning och utformning av lokaler.

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslås besluta

Kulturnämnden godkänner kulturförvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse remiss Tillväxtkommissionens slutrapport
- Yttrande remiss Tillväxtkommissionen

Beslutsplanering

Kulturförvaltningens Ärendeberedning 2023-11-13

Kulturnämndens Ordförandeberedning 2023-11-21

Kulturnämndens arbetsutskott 2023-12-07

Kulturnämnden 2023-12-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade hösten 2020 att tillsätta en oberoende tillväxtkommission med inriktning ett inkluderande och hållbart Malmö. Kommissionärerna har varit 14 stycken (se bilaga för förteckning) med expertis inom entreprenörskap, innovation, arbetsmarknad, utbildning och klimat. Kommissionärerna har också haft möjlighet att beställa självständiga bidrag från ytterligare forskare. Tillväxtkommissionens har arbetat utifrån ett direktiv där ledstjärnan har varit att ”bidra till Malmös fortsatta utveckling och skapa goda förutsättningar för såväl tillväxt i näringslivet i Malmö som för Malmöborna vad gäller sysselsättning och möjlighet till ekonomisk självförsörjning”.

Utöver slutrapporten som nu är utskickad på remiss består arbetet av ett antal kunskapsunderlag och dialogmöten med en mängd aktörer. Slutrapporten innehåller bakgrundsbeskrivningar med statistik och faktadelar, samt rekommendationer och åtgärdsförslag som kommissionen formulerat med sikte på att lösa många av de utmaningar Malmö står inför. Det handlar om insatser inom *Näringsliv och entreprenörskap, Arbetsmarknad, Utbildning, Kommunal verksamhet och organisation* samt *Köpenhamn/ Danmark och norra Tyskland*.

Stadskontoret föreslog Kommunstyrelsen att rapporten skulle remitteras till stadens nämnder och bolag för en bredare analys och förankring och med möjlighet att ta ställning till rekommendationerna. Kommunstyrelsen beslöt därefter vid sitt möte i juni 2023 att skicka slutrapporten på remiss utan eget ställningstagande. Kulturnämnden har begärt förlängd svarstid vilket beviljades.

Förslag till yttrande

Kulturnämnden har tagit del av rapporten med stort intresse. Rapporten är omfattande och välskrivna och belyser stadens utmaningar på ett intressant sätt utifrån rubriken och perspektivet ”En stad, två berättelser”. Kulturnämnden delar bilden av den utmaning som målas upp i de inledande avsnitten om en tudelad stad, risken för parallella verkligheter och behoven av att arbeta för en inkluderande och inte minst hållbar tillväxt.

Kulturnämnden önskar upplysa Kommunstyrelsen om att nämnden nyligen har antagit en remissversion av ett nytt kulturstrategiskt program för Malmö för åren 2024-2030. Programmet är för närvarande på remiss hos berörda nämnder och bolag i staden. Den övergripande målsättningen är att kulturnämndens arbete, i samverkan med andra delar av staden och genom kulturen, bidrar till ett hållbart Malmö. Det finns en stor potential i det snabbt växande Malmö och kulturen spelar en central roll i den hållbara stadsutvecklingen. Kulturen bidrar till attraktivitet, kreativitet och tillväxt och lockar människor att söka sig till och verka i Malmö. Samtidigt bidrar kulturen kompensatoriskt för att motverka konsekvenserna av ojämlika uppväxtvillkor och socioekonomiska förutsättningar. Det kulturstrategiska programmet fångar med sina två huvudinriktningar ”Vi bygger en stad” och ”Vi är en stad” därmed ett liknande behov av att konsolidera en helhet där framgångar kopplat till ena berättelsen förutsätter förflyttningar också i den andra.

Kulturnämnden anser att flera av de åtgärdsförslag som lyfts inom områdena *Näringsliv och arbetsmarknad, Utbildning och Kommunal verksamhet och organisation* ligger väl i linje med programmets skrivningar om att gynna kulturskapares och kreatörers villkor, samt att värna och stärka förutsättningar för det kulturella och kreativa ekosystemets olika aktörer i stadsomvandlings- och stadsutvecklingsprocesser. Ett gott företagsklimat som också tar hänsyn till kultur- och nöjeslivets aktörer gynnar alla de positiva spin-off effekter som beskrivs under avsnittet *”Den mångfacetterade betydelsen av entreprenörskap”*.

I direktiven, bilaga 1, anges att kommissionen under avsnitt resiliens och näringslivsstruktur ska analysera Malmös förutsättningar som regional motor för grön tillväxt. Kulturnämnden anser att området är bristfälligt belyst i slutrapporten.

Nedan följer kulturnämndens synpunkter och inspel per område:

Näringsliv och arbetsmarknad

Kulturnämnden anser att området överlag saknar hur Malmö ska göra omställningen mot en grönare och mer klimatvänlig stad genom att stimulera förutsättningarna för grön tillväxt. I de inledande avsnitten saknas skrivningar avseende det kreativa ekosystemet, med kultur- och nöjesliv i spetsen, som varit bidragande faktor till Malmös växande attraktivitet under 2000-talet. T.ex. har det kreativa ekosystemet bidragit starkt till att hotell och restaurangverksamhet har varit en av de snabbast växande branscherna i Malmö de senaste 10 åren. Likaså har det kreativa ekosystemet bidragit till att Malmö har blivit attraktivt för både företag och människor att flytta till Malmö. Det gäller såväl etableringen av huvudkontor som hela spelindustrin. Tillgången till lokaler men också god kommunal service är naturligtvis viktigt, men strategierna framåt behöver ta ett bredare grepp. Om förutsättningar för det kreativa ekosystemet att blomstra i staden försämras kommer det på sikt påverka möjligheten att attrahera personal och talanger till Malmö.

- Kulturnämnden anser att det kreativa ekosystemet betydelse ska lyftas i det kommande framåtriktade arbetet som del av arbetet med en attraktiv stad men också för företagens möjligheter att attrahera kompetens.

Rapporten belyser att många av de ramvillkor för företagande, entreprenörskap och näringslivet i stort styrs av nationella regelverk och lagar som Malmö som kommun har begränsad rådighet över. På nationell nivå har det i olika utredningar (senast SOU 2021:77 Från kris till kraft och SOU 2022:44 Kreativa Sverige! Nationell Strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher) synliggjort att de offentliga stödsystem som finns är dåligt anpassade för företag inom kulturella och kreativa branscher. Detta blev särskilt tydligt under Covid-19 som fick till följd att de aktörer som driver sitt företag ofta i kombination med anställning och exempelvis offentligt kulturstöd var särskilt hårt drabbade.

- Kulturnämnden anser att staden ska vara aktiv i sitt påverkansarbete gentemot Regering och Riksdag för att med hänsyn tagen till dessa branscher, utveckla de statliga stöd som ges inom rådgivning, kapitalförsörjning och innovation samt att stärka samarbetet mellan de olika samhällsnivåerna statligt, regionalt och lokalt.

Intentionen att stärka de generella insatserna och ramvillkoren för entreprenörskap och företagande är god. Inte bara den mer näringslivsliknande delen av kulturella och kreativa

branscher gynnas av utveckling mot enklare regelverk, processer kring tillståndsgivning etc, utan i princip alla kulturaktörer. Kulturnämnden vill dock uppmärksamma på att vikten av att löpande analysera konsekvenserna för de specifika behov kan finnas inom de kulturella och kreativa branscherna. Ett exempel på sådan lokal tidigare mismatch mellan ny bransch – spelbranschen - och existerande stödsystem beskrivs i rapporten på sid 25.

- Kulturnämnden tillstyrker åtgärdsförslaget ”*Arbeta med kontinuerlig kartläggning och analys av ramvillkor för hela näringslivet*” med tillägget att särskilda konsekvensanalyser kan komma att behöva göras för kulturella och kreativa branscher.

För att stärka unga kreatörer och kulturskapares möjlighet att driva företag och ta sig in i kulturbranschen driver kulturförvaltningen inkubatorverksamhet i ännu liten skala. Under 2024 fortsätter planeringsarbetet inför realiseringen av kulturnämndens nya mötesplats i Hyllie i kvarteret Embassy of Sharing. Hyllie är en strategiskt vald placering då utbudet av annan kreativ och kulturell verksamhet i området är begränsad. En annan viktig insats är kulturinkubatorn Stapln:Lab som också bidrar till att kulturaktörer lyfts in i det samlade ekosystemet.

- Kulturnämnden instämmer i rapportens förslag och analys att olika typer av inkubatorverksamhet behövs och att man behöver utveckla start-up verksamhet i flera delar av staden med möjlighet till samlokalisering på stadsdelsnivå. Det kreativa ekosystemet kommer sannolikt ha stor betydelse för om man ska lyckas med satsningar på start up district.

På sid 41 under beskrivning av åtgärdsförslag *Arbeta för flexibla detaljplaner och mångfald i användning av byggnader och lokaler* önskar kulturnämnden uppmärksamma Kommunstyrelsen på den satsning som nu bedrivs i samarbete mellan flera förvaltningar under namnet Kulturlots.

Kulturnämndens samarbete med stadens förvaltningar och privata fastighetsaktörer för in ett tydligt kulturperspektiv i stadsplaneringsprocessen, bidrar till att bereda plats för kultur i exploaterings- och omvandlingsområden samt möjliggöra samlokalisering och samutnyttjande av lokaler i staden. Lotsen har en viktig roll för att sammanföra aktörer i ett område, stötta kulturaktörer och samverka med fastighetsutvecklare för att möjliggöra för kulturens långsiktiga utveckling i området. Satsningen är inspirerad av motsvarande Företagslots och ligger i linje med åtgärdsförslaget om en mer flexibla användning av byggnader och lokaler som bidrar till en diversifierad stad.

- Kulturnämnden tillstyrker förslaget. Kulturnämnden anser att tillämpningen av mer flexibla detaljplaner, i synnerhet om också bygglov inkluderas, skulle väsentligt förbättra förutsättningarna för det kreativa ekosystemet.

Utbildning

Kulturnämndens instämmer i behovet av tidiga språkutvecklande insatser redan i förskoleåldern som beskrivs i åtgärden *Tidiga insatser för barn i förskolan och grundskolan*. Bibliotek, barnhälsovård och förskola genomför viktiga insatser för små barn och vuxna i deras närhet. De första 1000 dagarna i ett barns liv är mycket avgörande för den fortsatta språkutvecklingen, ordförråd och senare läsförmåga. Folkbiblioteken har utvecklat sitt arbete de senaste åren gentemot barn 0-3 år inom ramen för den nationella satsningen Bokstart. Region Skåne har från och med 2022 infört dialogläsning och bokgåva vid samtliga hembesök vid 8 månaders ålder. Ett utanförskap i form

av att inte behärska språket leder till andra utanförskap. Samverkan mellan förskola, bibliotek och barnhälsovård bör utvecklas ytterligare.

- Kulturnämnden vill se att åtgärdsförslaget också inbegriper satsningar på vuxna/föräldrar i de små barnens närhet och här kan både bibliotek och andra kulturinstitutioner göra en skillnad för att stärka erbjudanden riktat till familjer där barn och vuxna deltar tillsammans.

I beskrivningen av åtgärdsförslaget *Malmö stad bör arbeta för att fler utrikes födda kvinnor kommer i arbete* lyfts det samarbete som Malmö Stad har tillsammans med aktörer inom civilsamhället för att nå och motivera fler utrikes födda malmöbor till studier. Föreningslivet, studieförbund och folkhögskolor är omistliga länkar i det livslånga lärandet och som insteg till en första kontakt med arbetsmarknaden. Härutöver bidrar dessa aktörer till sociala sammanhang, möjlighet att känna sig delaktig i samhället, öva det svenska språket och få nätverk. Kulturnämnden finansierar idag en stor del av det förenings- och idéburna kulturlivet inklusive studieförbund genom olika stöd. Kulturnämnden önskar uppmärksamma Kommunstyrelsen på att den avisering som Regeringen har gjort i budgetproposition för 2023 kommer att kraftigt minska de statliga stöden till studieförbunden i hela landet. Kulturnämnden analyserar för närvarande konsekvenserna av detta för Malmö och för malmöborna.

- Kulturnämnden instämmer i kommissionens förslag om att arbetet i högre utsträckning och framgent behöver involvera aktörer inom civilsamhället för att nå denna grupp.

Kommunal verksamhet och organisation

Kulturnämnden/kulturförvaltningen har de senaste åren lagt grunden för ett bredare samarbete med andra nämnde/förvaltningar i fråga om barn och ungas uppväxtvillkor, kulturell allemansrätt och kulturdriven stadsutveckling. Kulturnämnden instämmer i kommissionens förslag *Utvärdering och policylärande* att nämnder och förvaltningar behöver arbeta närmare varandra i de breda utvecklingsfrågorna och att samverkan över förvaltningsgränser stärks. Av denna anledning, och som nämnts ovan, går kulturstrategiskt program ut på remiss. Under remissrundan önskar kulturnämnden andra nämnders inspel till framtida samverkansområden och hur formerna för samverkan kan utvecklas.

Kulturnämnden finner särskilt förslaget om att *Utreda möjligheten att teckna sociala överenskommelser mellan Malmö stad och näringslivsaktörer* intressant. Förebild finns inom de så kallade klimatkontrakt. Kulturnämnden önskar också spela in möjligheten att utreda hur motsvarande "kulturkontrakt" mellan olika delar av staden eller mellan Malmö stad och andra aktörer skulle kunna se ut.

- Kulturnämnden anser som avslutande medskick, att nämnden framöver behöver involveras i relevanta delar i genomförandet av de åtgärdsförslag som Kommunstyrelsen slutligen väljer att gå vidare med.

Ansvariga

Linda Johansson Avdelningschef
Tarek Borg Kulturdirektör